

Det Rådgivende Udvalg for SBD

Referat af udvalgsmøde afholdt fredag 15/11-2024

Mødeleder: Hanne Hørl Hansen

Referent: Camilla Riis Petersen

Afbud: Maria Sofie Aleberg Rousing og Annika Elm Pedersen

1. Velkomst og meddelelser

Tove Berg går på pension og udtræder af udvalget. KOMBIT udpeger nyt medlem.

Marianne Buschmann Nielsen gør opmærksom på, at populærserier er sprogafhængige, det vil sige at der bør oprettes en ny populærserie for hvert sprog. Vi vil sørge for at gentage dette budskab på webinarer om populærserier, der afholdes i forbindelse med Katalogiseringsnetværket.

Annika Elm Pedersen har fået en henvendelse fra en forfatter, der har hørt, at hvis en bog anbefales af biblioteker, vil DBC give den bibliotekskatalogisering. DBC gør i den forbindelse opmærksom på, at det er helt op til bibliotekerne selv om I vil anbefale en bog, men at I altid er velkomne til at henvende jer hvis noget ønskes bibliotekskatalogiseret.

2. Udeståender og opfølgning fra sidst

Håndteringen af podcasts – opfølgning fra sidst

Det var oprindeligt hensigten at bibliotekerne skulle have mulighed for at berige de automatisk dannede poster på podcasts.

Dette har DBC måtte trække tilbage, da bibliotekernes rettelser i nogle tilfælde kolliderer med data til forretningslogik i eReolen. Samtidig overskrider den automatiske procedure, der nu er opsat til håndtering af posttypen fra Publizon, blot posten når Publizon ændrer posten og dermed eventuelle berigelser.

At ændre proceduren for folkebiblioteksberigede podcastposter vil kræve større systemrettelser, og indsatsen vurderes ikke at kunne stå mål med omfang af berigelser.

Da man satte flowet for poster fra eReolen op i sin tid, var det med produktionsbasen som omdrejningspunkt. eReolen skal dog fremadrettet basere sig på kildeposter i stedet for produktionsposter. Dette afhænger af at eReolen får sat gang i udvikling og tilpasning.

DBC har samtidig taget en principbeslutning om at denne type af poster på sigt skal helt ud af base 870970, bl.a. i lyset af RDA, der vil fordre større grad af datakvalitet og autoritative data i fremtiden.

Hurtigere færdiggørelse af registreringen af populære titler for at fremme aktualitet. *v. Hanne Ekström*

DBC har imødekommet ønsket om ekspreskatalogisering af flere børnetitler. I 2022 blev 24 børnetitler ekspreskatalogiseret, mens det i 2024 indtil videre drejer sig om 77 titler år til dato.

Tallet for ekspreskatalogiseringer er i det hele taget vokset. I 2022 drejede det sig om 268 titler, i 2024 indtil videre 437 titler år til dato.

Vi blev også bedt om at overveje ekspreskatalogisere af sæsonbøger. Vi har – som vi plejer – prioriteret registrering af julebøger og det fortsætter vi med året ud.

Vi har slutteligt også fremrykket publiceringen af materialevurderingerne til klokken 6 fredag morgen, så de nu er tilgængelige på Netpunkt nogle timer tidligere end hidtil.

Der var stor tilfredshed i udvalget med denne opfølgning.

Kompetencebehov vedr. metadata i bibliotekerne. *v. Camilla Riis Petersen*

Vi er ved at afdække om Pumble kan bruges som en fornuftig platform for katalogiseringsnetværket. Pumble minder om Slack med mulighed for kommunikation i målrettede kanaler, og findes i en gratisversion uden alt for mange begrænsninger.

3. Katalogiseringsfællesskab og FBI-brønd ved overgang til RDA. *v. Line Jung Lindhard*

a) Overgangen til RDA vil fordre en række nye kompetencer hos personale, der opretter og vedligeholder fællesposter. KOMBIT og DBC har indledende drøftet, hvordan man på den ene side kan sikre datakvalitet i fælleskatalogen, der ved overgangen til RDA får øget fokus på korrekte autoritative data i VERA mv., og på den anden side sikre at alle fortsat kan bidrage til fælleskatalogen.

Niveauet i bibliotekerne i dag er svingende: nogle biblioteker har kompetencerne, mens andre ikke har eller ikke prioriterer det. Vi bliver nødt til at sætte krav for at sikre den nødvendige datakvalitet.

I modellen ligger derfor en forudsætning for et biblioteks deltagelse i katalogiseringsfællesskabet. Det kræver dels at man modtager undervisning, og dels at man registrerer et vist antal titler årligt, fx minimum 200 titler, hvilket anses for at være nødvendigt for at kunne opretholde rutinen.

Ulempen ved en sådan model er at kun få biblioteker ville kunne deltage. De biblioteker der ikke deltager, vil ikke kunne oprette fællesposter (men dog stadig lokalposter), hvilket kræver at der laves en aftale om at enten DBC eller en af de deltagende biblioteker overtager og registrerer.

Fordelen ved modellen er, at det er de bedst kvalificerede der laver metadata, hvilket igen er en gevinst for både mennesker og systemer. De to typer af biblioteker får hver en målrettet katalogiseringsklient til de to scenarier (FBIKat og ProKat).

Opsamling fra diskussion af modellen:

- Det er vigtigt at man finder en god og smidig model for at sende biblioteksmaterialer til registrering hos andre. Ellers ender man med, at de biblioteker der ikke deltager, bypasser systemet og opretter lokalposter
- Nogle biblioteksmaterialer er komplekse og kan logistisk være besværlige at sende til registrering hos andre, fx fysiske genstande eller spil

- Vær obs på at bibliotekers indgåelse store samlinger af materialer kan være en flaskehals for katalogiseringsfællesskabet
- Kompetencerne er personbårne. De formelle krav bør tage højde for personlige kompetencer og mulighederne for at opretholde disse kompetencer (hvis man fx skifter job)
- En anden måde at skære modellen på kunne være i form af et gradueret fællesskab: det store fællesskab, hvor man arbejder med autoritetsdata fuldt ud og bruger ProKat, og det mindre fællesskab, hvor man laver grejtasker, spil og så videre, men ikke autoritetsdata

Punkt a sættes på dagsordenen igen til det næste møde i udvalget.

b) Bibliografiske posters relevans. Et bud på bibliografiske poster, der kandiderer til sletning i FBI. *Se bilag 1*

FBI indeholder store mængder af forældede metadata, der ikke finder anvendelse nogen steder, men som tværtimod er med til at komplicere og vanskeliggøre såvel udviklingsprojekter som vedligehold i FBI. Senest i forbindelse med konverteringen af danMARC2-poster til danMARC3 i forbindelse med overgangen til RDA.

DBC har derfor sat fokus på den del af metadatavedligeholdelse i FBI, som handler om at udelade irrelevante og/eller forældede metadata. Vi ønsker input til en kommende ændringsanmodning i forhold til to typer af datasæt:

1. Lokalposter uden beholdningsregistreringer i FBI-systemet (inaktive, fx kasserede eller bortkomne)
2. Folkebiblioteksejede fællesposter uden beholdningsregistreringer i FBI-systemet

Der var opbakning til at slette disse poster.

c) Poster udenfor DBC's og folkebibliotekernes katalogiseringsfællesskab. Etablering af FFU-sparringsgruppe der kan høres ifm. konvertering fra danMARC2 samt vedr. datavask og rettelser

Der nedsættes en FFU-sparringsgruppe vedrørende poster uden for DBC's og folkebibliotekernes katalogiseringsfællesskab, hvor der skal afklares tvivlsspørgsmål i forbindelse med konvertering til dM3, om fx datavask og oprydning, samt aftales en model for hvordan man i FBI-systemet kan styre hvordan data skal videre ud til grænseflader og API'er.

4. Letlæsningsbøger - spørgsmål fra

Nationalbibliografisk Udvalg v. Hanne Hørl Hansen og Marianne Buschmann Nielsen

Letlæsningsbøger er ofte rigt illustrerede. Katalogiseringsreglerne anviser at betragte letlæsningsbøger som illustrerede tekstværker fremfor billedbøger/tegneserier. Dette ud fra, at formålet med udgivelsen er læsetræning og bibliotekerne generelt ønsker letlæsningsbøger samlet.

Dette blev besluttet efter, at nationalbibliografien havde haft praksis med at vurdere den enkelte titel ud fra præsentationen af materialet (var illustrator konsekvent lige så fremhævet ALLE steder i materialet som tekstforfatteren?). Konsekvensen heraf var, at nogle titler blev registreret som billedbøger (ophav og illustrator deler bibliotekspengene) – andre som illustrerede værker (forfatter får mere end illustrator) – også af titler indenfor samme serier.

Det førte til mange klager over den nationalbibliografiske registrering – både fra forfattere og illustratører alt efter katalogiseringen - og til at det daværende Bibliografisk Råd besluttede, at der konsekvent skulle katalogiseres efter formålet med udgivelsen, så snart det fremgik, at der var tale om en letlæsningsbog, fordi nationalbibliografien bl.a. har som formål at understøtte bibliotekernes formidling. (Afgiften vurderer så den enkelte titel, hvis en illustrator er utilfreds hermed og afgiften har mulighed for at afvige på basis af indholdet i materialet). Indimellem kommer der så letlæsningsbøger for lidt ældre børn, der næppe vil besøge "letlæsningshjørnet".

Et eksempel herpå er serien "Mellem rum" fra Gyldendal - https://gyldendal-uddannelse.dk/systemer-og-serier/mellem_rum-1490, hvor en af titlerne er en graphic novel omskrevet fra en roman. Sådanne titler kan fx fremstå med markering af stavelser i ord etc. for at lette læsbarheden.

Hvordan tænker I sådanne titler til lidt ældre børn formidlet? – integreret i den øvrige børnelitteratur – som letlæsning for lidt ældre børn eller andet?

Der var tilslutning til, at DBC fortsætter praksis med at katalogisere alle letlæsningsbøger for unge med udgangspunkt i teksten.

Der var forskellig praksis mht. opstilling af letlæsningsbøger for unge. Nogle havde separat opstilling heraf - andre ikke.

Hos flertallet indgik dog også en vurdering af det enkelte materiale lokalt. Udvalget ønskede, at letlæsningsbøger fik opstillingssignaturen *te* i felt 038, når indholdet var en tegneserie eller en graphic novel og målgruppen er over 8 år. Dette ville bedst sikre fleksibilitet i forbindelse med bibliotekernes forskellige opstillingspraksis - hvad enten opstilling sker blandt de øvrige bøger, særskilt som letlæsning for unge eller underdelt som letlæste tegneserier for unge.

5. Indholdsciterende noter på kildesamlinger

v. Johnny Vinther Jensen og Hanne Hørl Hansen

Johnny Vinther Jensen har leveret input hertil og Hanne Hørl Hansen har suppleret. Karin Knudsen vil på mødet medbringe et bud på ressourceforbrug til opgaven. Se bilag 2.

Johnny har efter aftale leveret en liste med mere end 80 titler, der ønskes beriget med indholdsciterende noter og emneord.

Der ønskes berigelse af alle bindene i de anførte flerbindsværker, samt alle titlerne i de angivne serier. De specifikke titler der nævnes i bilaget, er blot eksempler. Derudover ønskes emneord på specifikke fagbegreber og teoretiske retninger, fx erkendelsesteori i stedet for blot psykologi – men stadig inden for gældende indekseringspraksis, så emneordene gives på bogens niveau, og ikke analytisk niveau. I de tilfælde at der er kommet nyere udgaver med emnebehandling, er det ok blot at kopiere dataene.

Berigelse af det gamle guld har tidligere været behandlet i regi af SBD-udvalget, og der er generel opbakning til at sætte denne type af berigelse i gang.

Udspillet til ressourceforbrug fra DBC er at vi ikke kan gå under ½ time pr. post. Der er flere ukendte faktorer der spiller ind, når man ikke har materialet i hånden, fx hvor dybt et niveau man skal gå ned i gengivelse af indholdsfortegnelserne. Derudover er der en del håndtering der tager tid.

Konklusionen er at vi gør det konkrete ønske om berigelse til et forsøg. Der aftales en timepulje med KOMBIT. Forsøget evalueres efter 1 år, så vi kan vurdere om udbyttet står mål med indsatsen.

6. Ophørte udenlandske periodika - håndtering

På opfordring fra Marianne: Poster på mange – særligt ældre – udenlandske periodika har ejerkoden DBC. Dvs. posten ikke kan lukkes evt. med fortsættelsesnote af bibliotekerne. Hvordan skal dette håndteres?

DBC retter ejerkoden på disse poster fra DBC til RET, så bibliotekerne kan overtage posterne.

Eventuelt

Tidligere-note på e-bøger

DBC overvejer om det giver mening at vise tilbage til tidligere udgave i e-bøger. I sidste ende er det Slots- og Kulturstyrelsen, der skal træffe beslutningen, men vi vil gerne høre udvalgets vurdering: bruges noten om tidligere udgave til noget?

Umiddelbart bruges noten ikke til noget på e-bøgerne. Det ville være mere interessant, hvis det fremgik hvilken trykt bog e-bogen er lavet efter.

Analyse af DK5

Slots- og Kulturstyrelsen har bestilt en analyse af DK5 med henblik på at afdække brugen. Er der behov for mere fleksible opstillinger eller forenkling? I den forbindelse vil DBC gerne høre dels om der er nogle af jeres biblioteker der laver alternative opstillinger, fx slår alle rejsebeskrivelser sammen, og dels om hvor meget DK5 fylder i søgeøjemed.

De fleste af bibliotekerne laver brede opstillinger / temaudstillinger, så det hele ikke står slavisk efter DK5, fx mad og drikke, personlig udvikling, rejsemål og do it yourself, der består af flere klassemærker. DK5 anvendes i den sammenhæng til at kunne trække relevante klassemærker ud, og – i nogle tilfælde – til opstilling indenfor de brede opstillinger. Søgemæssigt anvendes DK5 også (herunder de skønlitterære biplaceringer) Kontakt gerne Hanne Lydom Thomsen, hvis I kommer i tanke om flere relevante problemstillinger.

Aldersangivelse på tegneserier

DBC undlader at give alder til "almindelige" tegneserier, målrettet børn (kun bogagtige tegneserier / graphic novels får aldersangivelse). Vi er dog blevet gjort opmærksom på et behov fra nogle børnebiblioteker. Udvalget bedes vende i baglandet, om DBC fremadrettet gør give alder til børnetegneserier.

Tidsplan for RDA

Der blev spurgt til en tidsplan for RDA.

I RDA Foranalysen estimeredes med tre år.

Heri er dog ikke indregnet fx migrering af systemer i FBI, som muligvis kan få betydning for projektets løbetid.

Tilføjelse af 845-serie

Bibliotekerne har problemer med at få lov til at tilføje populærserie på udenlandske titler, lavet af DBC ifm. katalogiseringsservice.

DBC retter ejerkoden til RET på poster lavet ifm. katalogiseringsservice, så bibliotekerne kan overtage posterne.